

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2013

Verksamheten 2013 inom LNF har liksom de närmast föregående åren omfattat en mångfald aktiviteter. Programbladets båda utgåvor var välfyllda och ett stort antal programaktiviteter genomfördes med varierande deltagande. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun har fungerat väl, även om föreningen i flera frågor företräder kritiska synpunkter. LNF uppfattas som den ledande samhällsföreträdaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun.

Vid årsskiftet 2013/2014 var antalet medlemmar 1502, en påtaglig ökning jämfört med föregående årsskifte.

Styrelsen bestod efter årsmötet 18 mars 2013 av Olov Holmstrand (ordf.), Lars-Erik Karlsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Kjell Hansson, Stefan Larsson och Bertil Svensson. Suppleanter: Ingrid Ritola, Kennet Lundin och Erika Tyrberg. Styrelsen höll 11 protokollförda sammanträden under 2013. Därutöver har förekommit ett ganska betydande antal arbets- och planeringsmöten i olika grupper.

Årsmötet ägde rum 18 mars med ca 30 deltagare. Efter förhandlingarna höll Kennet Lundin ett mycket uppskattat och tankeväckande föredrag med bildvisning om "Naturen och människan genom tiderna".

Föreningen har varit representerad vid kretskonferens för naturskyddsföreningarna i Västra Götalands län. Föreningen var representerad av Bo Nilsson i Sävås Vattenråd. Olov Holmstrand representerade LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och medverkade i denna egenskap i styrgruppen för Naturskyddsföreningens regionala kansli i Västra Götaland. Olov Holmstrand representerade LNF i studiecirkeln God miljö i centrum som behandlar planeringen av Lerums centrum.

Representanter för LNF har liksom tidigare år vid två tillfällen, 30 maj och 8 oktober, träffat kommunledningen, möten som är mycket uppskattade av både LNF och kommunledningen. Vid mötena diskuteras såväl övergripande som mer konkreta frågor. Exempel är uppföljning av kommunens miljöarbete, bevarandet av Sävån, praktiska åtgärder i naturreservatet i Leråns dalgång, skogsfrågor och anläggande av våtmarker.

Kortfattad information om föreningens verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar. Utskick har skett vid 13 tillfällen. I slutet av året omfattade e-postlistan drygt 140 adresser. Informationen erhålls efter anmälan till föreningens ordförande Olov Holmstrand; olle.holmstrand@swipnet.se.

För att effektivt ta vara på styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen. Under 2013 har funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Livsstil, Klimat, Landskap, Botanik, Fåglar, Sävån, Amfibieskydd, Hemsidan och Natursnokarna.

Lerums Naturskyddsförening uppmärksammas ofta i Lerums Tidning. Detta gäller såväl aktiviteter som synpunkter i sakfrågor.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Program

Inom programverksamheten har arrangerats eller förmedlats nästan 70 aktiviteter under året, dvs mer än en aktivitet i veckan utanför semesterperioderna. Det har varit ca 48 naturvandringar, natursnoksaktiviteter, röjningar och utflykter, ca 17 föredrag och andra inomhusmöten, informationsstånd under Livsrumsdagen, ett studiebesök på Renova Sävenäs, en klädbyttardag samt en övernattningsresa till Omberg och Tåkern. En del av aktiviteterna har arrangerats i samarbete med andra organisationer.

Utbildning

Under året har genomförts två studiecirkel. Studiecirkeln i botanik – Naturen om Vintern – omfattade både inomhusmöten och fältstudier. Under hösten var inriktningen speciellt växters vinteranpassning.

Under hösten inleddes en studiecirkel i anslutning till Björn Forsbergs bok ”Omställningens tid”. Björn Forsberg höll föredrag 6 oktober med utgångspunkt från boken. Föredraget arrangerades i samarbete med Lerums kommun och Vuxenskolan.

Utbildning har dessutom ingått i många andra aktiviteter, framför allt i samband med föredrag och utflykter.

Plan

Föreningen är remissinstans åt kommunen i planärenden. Lerums kommun växer relativt snabbt, vilket medför stor aktivitet ifråga om nya planer för byggande. Föreningen har yttrat sig över planförslag rörande Lerums centrum (”konsumtomten” och resecentrum), Gråbo centrum, Gamla ramfabriken och ändring av två byggnadsplaner i Öxeryd.

Under året har föreningen sänt totalt ca 20 skriftliga yttranden med synpunkter i miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även till Länsstyrelsen, Mark- och miljödomstolen och Trafikverket. Viktigare, mera utförliga skrivelser finns på föreningens hemsida <http://lerum.naturskyddsforeningen.se>

Utöver rena byggplanärenden kan nämnas skrivelser om planerad kraftledning Skogssäter-Stenkullen (Svenska Kraftnät), järnvägsplan för förbigångsspår i Stenkullen (Trafikverket), översyn av strandskydd (Länsstyrelsen), masshantering vid skjutbanan i Aggetorp samt i Tollestorp (kommunen), vindkraftverk i Näs-Rävbacka (Mark- och miljödomstolen) samt resursutredning (Naturskyddsföreningen riks)

LNF har överklagat Länsstyrelsens strandskyddsdispenser avseende Nyebroparken och ”konsumtomten”.

Diskussioner har vid ett par tillfällen förts med en representant för Hökerum Bygg AB om inverkan på Sävån av den planerade bebyggelsen på ”konsumtomten” i Lerums centrum. Eftersom den av kommunen antagna planen enligt LNF:s uppfattning skulle påverka Sävån alltför mycket överklagade LNF kommunens antagandebeslut till Länsstyrelsen. Därefter har Länsstyrelsens avslag på överklagandet även överklagats till Mark- och miljödomstolen.

LNF lämnade synpunkter på miljöeffekterna av den planerade bensinstationen i Leråns dalgång mitt emot brandstationen. Kommunens godkännande av anmälan av miljöfarlig verksamhet överklagades av LNF till Länsstyrelsen.

Livsstil

LNF deltog i den riksomfattande klädbytdagen som riksföreningen är initiativtagare till. I Lerum var det ett samarrangemang mellan Lerums bibliotek, Vuxenskolan och LNF. 144 personer kom och bytte till sig något nytt eller bara lämnade. Överblivna kläder lämnades till Röda Korset.

LNF deltog med informationsstånd under kommunens Livsrumsdag 14 september på Bagges Torg. Årets tema var att byta ut de fem livsmedlen som besprutas mest till ekologiskt. Vackert väder och god placering på torget gjorde att vi hade många besökare. Vi bjöd på ekologiska bananer och vindruvor. Informationsmaterial delades ut, besökarna deltog i quiz och ett antal medlemmar värvades.

Klimat och omställning

Trots 1000-tals miljöforskares rapporter, FN:s klimatpanels (IPCC) arbete, Världsbankens bedömningar, mängder av böcker och tidningsartiklar, många stora och små konferenser m.m. verkar fortfarande ingen kris känsla ha infunnit sig hos vare sig beslutsfattare eller flertalet av oss medborgare. Detta trots att nuvarande utveckling pekar mot 3 kanske 4 graders temperaturhöjning redan under det här århundradet.

LNF har under 2013 deltagit i flera aktiviteter som gäller Klimat och Omställning. Hit hör konferenser som anordnats av vårt Länskansli respektive Göteborgskretsen. Tillkommer ett samarrangemang med Lerums kommun där Björn Forsberg var inbjuden som talare, en studiecirkel på Lerums bibliotek baserad på Björn Forsbergs bok ”Omställningens tid” samt ett samarbete med Lerums kyrka gällande Sven Heijbels föredrag om ”Lycka och Hållbarhet”.

Liksom tidigare år rekommenderade LNF sina medlemmar att 23 mars medverka i ”Earth Hour”, en världsomspännande manifestation för klimatet under vilken var och en uppmanas minimera sin elförbrukning under en timme och under tiden passa på att diskutera eget handlande för att minska klimatpåverkan.

Landskap

LNF fortsätter att granska avverkningsanmälningar, men Skogsstyrelsen har upphört att sända dessa automatiskt utan upprepad anmaning. I kontakter med Lerums kommun har LNF förespråkat att kommunen ska gå över till kontinuitetsskogsbruk på sin egen mark.

Landskapsvård i form av röjning och städning har genomförts vid Stensjön vid två tillfällen under året.

Under 2013 anlades en damm vid Trulsedamm i ett biflöde till Lerån. Genomförandet var en följd av LNF:s kontakter med markägaren och kommunen. Dammen kallas Bengts Damm till minnet av Bengt Hillefors och den har snabbt blivit en fin fågellokal. I fortsatta kontakter med kommunen har LNF förespråkat anläggande av våtmarker i Kålkullaområdet och vid Hunsared. Den förstnämnda skulle bidra till rening av vattnet från avfallsupplagen i Hultet och Jungmansås. Den senare skulle ta hand om dagvattnet från en betydande del av Gråbo samhälle.

Den under 2010 nybildade gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. LNF:s representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand. Under 2013 har framför allt gjorts fortsatta försök att i samarbete med Lerums kommun friköpa två områden i den del av Risveden som ligger i Lerums kommun.

LNF har under 2013 medverkat i LONA- och Leader-projekt drivna av Lerums kommun rörande inventering av träd, inventering av boplatser för kungsfiskare och utveckling av naturturism.

Botanik

Botanikgruppen har som vanligt genomfört 4 välbesökta vår- och försommarvandringar med inventering av områden som besöks med jämna mellanrum. Dessutom gjorde gruppen en heldagsutflykt utanför kommunens gränser. Den 16 juni gick färden till Kållandsö, där vi bl.a. hittade mycket växter vid det gamla färjeläget Backa. Under hösten påbörjades en studiecirkel om Kryptogamer. Studiecirkeln fortsätter med fältstudier en bit in i 2014.

Fågelgruppen

Bland Fågelgruppens aktiviteter under 2013 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknat fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 45:e året. Ett antal organiserade utflykter har gjorts, bland annat vårfågelvandring vid Sjövik, cykeltur utefter gamla banvallen vid Stannum med nattsångare, sträckfågelmorgon samt -räkning vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 28:e gången samt åkt Mjörn runt med fågelskådning på olika platser. Fågelskådningens dag firades vid Stålebo våtmarker och Naturnatta gick i nattskärornas tecken vid Lilla Bråta.

Vi har deltagit i "Projekt Lom" där storlom har inventerats i Uspen, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön samt smålom i några sjöar. Tornfalkshäckningarna i de uppsatta holkarna liksom häckningar av pilgrimsfalk har följts regelbundet och ungarna ringmärks. Vi har också hjälpt till med inventering av lämpliga häckningslokaler för kungsfiskare i kommunen. Fågelinventering har gjorts i Gråbo grusgrop inför framtida aktiviteter och färdigställande av området.

Vintern 2012-2013 var ansträngande för fåglarna med lång och ihållande kyla och vi matade sjöfåglar vid Nääs bro, Floda kraftverk, Nyebro samt Aludden med havre (finansierad av kommunen) samt gammalt bröd (från ICA Kvantum och Erolinas kafé i Floda) ända till 15 april. Detta till glädje för de talrika sjöfåglar som tacksamt tagit emot utfodringen.

Vi har haft fyra inomhusträffar med olika program med bildvisning samt trevlig samvaro. Dammarna i Stålebodalen har även 2013 varit ett Eldorado för fåglar och lockat till många besök, liksom den nytilkomna "Bengts damm" vid Trulsedamm, som snabbt blev uppskattad av många fåglar.

Säveån

Säveån med närmaste omgivning och biflöden utgör enligt LNF:s uppfattning de värdefullaste naturområdena i Lerums kommun. Även under 2013 har många synpunkter och aktiviteter gällt förhållanden med anknytning till Säveån.

Den nya fiskvägen ”omlöpet” vid kraftverksdammen i Hedefors är i drift och verkar fungera bra för upp- och nedvandrande fiskar. Nu återstår bara färdigställandet av ett unikt ”fingaller” framför kraftverket som skall underlätta för utvandrande fiskar. Säveån har därmed ett besöksmål som lockar besökare från när och fjärran – inte bara atlantlaxen och sargassolekande ålar utan även fiske- och naturintresserade liksom konsulter från de stora ingenjörsbolagen som tittar på utförande och funktion.

Utmed Säveåns övre delar nedströms Floda har kommunen med stöd av pengar från Naturvårdsverket och viss privat finansiering satsat på att göra vandringsstigen mellan Garveriet och Kusebacka bro bättre och mer anpassad för funktionshindrade. Detta innebar att stigen ändrade karaktär alltför mycket. Övertrampet gör att LNF kommer att ta ännu mer aktivt del av planeringen av fortsättningen, vilken ned mot Hillefors förhoppningsvis att blir mer naturanpassad. Stigarna behöver förbättras, men med bättre hänsyn till naturen och kulturminnena.

Eftersom många är intresserade av att besöka Hedefors med den nya omlöpsbäcken, som verkligen är sevärd, får vi hoppas att en fungerande vandringsväg – även för oss människor – kommer färdigställas mellan Lerums station och Hedefors, så att den nu mera naturanpassade vattenkraftsanläggningen kan besökas på ett klimatsmart sätt!

Amfibieskydd.

Grodtunnlarna vid Nääs hålls under observation. Tyvärr tycks varken Trafikverket (tidigare Vägverket) eller Öijared vara intresserade av att underhålla tunnlar. Men kommunen har börjat informera om tunnlar som turistmål, vilket förhoppningsvis även kan medföra underhåll.

Hemsidan

Denna har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Barbro Andreasson och Lars-Owe Stakeberg. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information och har adressen:

<http://lerum.naturskyddsforeningen.se>

Natursnokarna

Under 2013 har Natursnokarna träffats 6 gånger. Vi började med att skrika in våren vid Härsjön tidigt i mars. 7 april träffades vi vid Sjöviksgården och letade efter vacker moss, grillade och njöt av en fantastisk vårdag, trots att en del is fortfarande låg kvar på Mjörn. Sedan blev det vår på riktigt och liksom tidigare år var vi nere vid Säveån och håvade och undersökte vilka smådjur vi kunde hitta i vattnet.

På hösten återvände vi till Sjöviksgården och möttes av en betydligt ruggigare Mjörn än sist, men tände elden och grillade korv ändå! Vi hjälptes också åt att identifiera olika typer av bajs som djuren lämnat efter sig i Härskogen. Terminen avslutades med adventsmys vid Riddarsten där vi bakade pepparkakor över öppen eld och till och med fick besök av tomten!

Lerum i januari 2014

Olov Holmstrand (ordf)

Lars-Erik Karlsson (vice ordf)
Bo Nilsson (sekr.)
Dan Skarpsjö (kassör)
Kjell Hansson
Stefan Larsson
Bertil Svensson
Ingrid Ritola
Kennet Lundin
Erika Tyrberg